

**INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTROS KOMITETAS
PRIE SUSISIEKIMO MINISTERIJOS**

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 7, LT-01103 Vilnius, tel. (8 5) 266 5161, faks. (8 5) 266 5180,
el.p. info@ivpk.lt, www.ivpk.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188772433

Vidaus reikalų ministerijai

2014-09-26 Nr. S- 1426
I 2014-09-04 Nr. 1D-6274(52)

**DĖL NACIONALINĖS ELEKTRONINĖS TAPATYBĖS LIUDIJIMO INFORMACINĖS
SISTEMOS NUOSTATŲ PROJEKTO DERINIMO**

Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Susisieikimo ministerijos (toliau – Komitetas) išnagrinėjo pateiktą vidaus reikalų ministro įsakymo „Dėl Nacionalinės elektroninės tapatybės liudijimo informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ projektą (toliau – Įsakymas) ir juo tvirtinamų Nacionalinės elektroninės tapatybės liudijimo informacinės sistemos nuostatų projektą (toliau – Nuostatai).

Įvertinus Įsakymu steigiamos valstybės informacinės sistemos pavadinimą, akivaizdu, kad Nacionalinės elektroninės tapatybės liudijimo informacinės sistemos (toliau – NETLIS) paskirtimi laikytina tapatybės liudijimo, ne tapatybės nustatymo ir su juo susijusių procesų valdymas. Šiuo aspektu atkreipiamas dėmesys, kad Europos Parlamento ir Tarybos 2014 m. liepos 23 d. reglamentu Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje (OL L 257, 2014, p. 73) (toliau – Reglamentas) taip pat nesiekama kištis į valstybių narių elektroninės atpažinties valdymo sistemas ir su jomis susijusias infrastruktūras (preambulės 12 punktas), taigi reglamentas neįpareigoja turėti vieną nacionalinę elektroninės atpažinties valdymo sistemą, todėl minėtas reglamentas nėra NETLIS steigimo pagrindas, o siekis NETLIS paskirtimi laikyti tiek tapatybės liudijimo, tiek jos nustatymo procesų valdymą nėra pagrįstas. Komiteto nuomone, prieš įsteigiant sistemą, kuri būtų skirta asmens tapatybės nustatymo procesų valdymui, būtina parengti ir priimti atitinkamus teisės aktus dėl galimų tapatybės nustatymo būdų, o NETLIS paskirtimi laikyti tik tapatybės liudijimo procesų valdymą.

Teikiame šias pastabas ir siūlymus Įsakymui ir Nuostatomis:

1. Siūlome papildomai įvertinti steigiamos informacinės sistemos pavadinimą: pirma, Įsakymo preambulėje nurodomame Elektroninės informacijos saugos (kibernetinio saugumo) plėtros 2011–2019 metais programos priedo 21 punkte nurodyta apie elektroninio tapatybės liudijimo paslaugas; antra, asmens tapatybė *per se* nėra nei elektroninė, nei kokia kita, tačiau jos paliudijimas gali būti ir elektroninis, todėl, Komiteto nuomone, steigiamos informacinės sistemos pavadinime turėtų būti nurodoma ne „elektroninės tapatybės liudijimo“, o „elektroninio tapatybės liudijimo“.

2. Atsižvelgiant į tai, kad NETLIS valdytojas ir tvarkytojas yra nurodomi Nuostatuose, kurie yra tvirtinami Įsakymu, siūlome Įsakymo 2 punkto kaip dubliuojančio teisinio reguliavimo atsisakyti.

3. Nuostatų 2 punktas neturi praktinės reikšmės, kadangi NETLIS paskirtis detalizuojama aprašant jos tikslą, uždavinius ir funkcijas, kaip tai nustato Valstybės informacinių sistemų steigimo, kūrimo, modernizavimo ir likvidavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. vasario 27 d. nutarimu Nr. 180 (toliau – Aprašas), 14 punkto reikalavimai. Atsižvelgiant į tai, siūlome komentuojamo punkto atsisakyti.

4. Pažymėtina, kad Nuostatų 3.1 papunktyje yra nurodyta ne sąvoka, o teksto trumpinimas, siūlome komentuojamo papunkčio atsisakyti, o jį įtvirtinti Nuostatų tekste.
5. Atsižvelgiant į tai, kad Nuostatų paskirtis yra reglamentuoti NETLIS veiklą, o paskirtimi nurodžius tapatybės liudijimo paslaugos teikimą, siūlome Nuostatų 3.2, 3.3, 3.4 papunkčiuose apibrėžiamų sąvokų kaip ne Nuostatų reguliavimo dalyko atsisakyti, prireikus, apibrėžiant tapatybės liudijimo paslaugos gavėjo sąvoką. Šiuo aspektu pažymime, kad prireikus plačiau reglamentuoti tapatybės liudijimo paslaugos *per se* teikimą, su tuo susijusį teisinį reguliavimą tikslinga nustatyti kitu vidaus reikalų ministro priimtu teisės aktu ar aktais.
6. Nuostatų 3.5 ir 3.6 papunktyje nurodytos *NETLIS naudotojo* ir *NETLIS tvarkytojo naudotojo* sąvokų apibrėžtys prieštarauja Bendrųjų elektroninės informacijos saugos reikalavimų aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 716, įtvirtintai *informacinės sistemos naudotojo* sąvokai. Siūlome tikslinti ir teisės aktuose apibrėžtas sąvokas vartoti vieningai.
7. Nuostatų III skyriuje aprašant NETLIS informacinę struktūrą, nurodyta apie tapatybės duomenis kaip naudojamus, tačiau šiuo metu nėra aišku, ar šie duomenys yra kaupiami, nors Nuostatų 5 punkte asmens duomenų tvarkymo tikslu nurodytas naudotojų identifikavimas, todėl tikėtina, kad tapatybės duomenys vis tik yra kaupiami. Tokiu atveju Nuostatų 3.8 papunktyje apibrėžta „tapatybės duomenų teikėjo“ sąvoka prieštarauja Aprašo 15 punktui, kadangi asmenys, teikiantys duomenis informacinei sistemai, yra duomenų teikėjai *per se*. Įvertinus 5 pastaboje pateiktus argumentus ir siūlymus, siūlome komentuojamos sąvokos atsisakyti.
8. Atsižvelgiant į tai, kad NETLIS yra priemonių, įskaitant programines, visuma, o tapatybės liudijimo paslauga yra NETLIS funkcionalumas, *tapatybės liudijimo sistemos* apibrėžties (Nuostatų 3.9 papunktis) siūlome atsisakyti. Pastaba taikoma ir Nuostatų 3.12 papunkčiui.
9. Atsižvelgiant į tai, kad Nuostatų paskirtis nėra reglamentuoti tapatybės liudijimo paslaugos teikimą, siūlome Nuostatų 3.10, 3.11, 3.13 papunkčiuose įtvirtinamų sąvokų atsisakyti arba jas patikslinti taip, kad atitiktų Nuostatų teisinio reglamentavimo kontekstą.
10. Nuostatų 4 punkte minimas Aprašas sąvokų neapibrėžia, todėl nuorodą į šį teisės aktą, reglamentuojant Nuostatuose vartojamas sąvokas, siūlome išbraukti.
11. NETLIS steigimo pagrindas nėra nurodytas tinkamai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymu (toliau – VIIIVĮ) 30 straipsnio 1 dalimi, informacinė sistema steigama siekiant kompiuterizuoti *įstaigos* funkciją, todėl teisiniu pagrindu nurodomas tik teisės aktas, įtvirtinantis įstaigos, steigiančios valstybės informacinę sistemą, kompiuterizuojamą funkciją, kaip tai aiškiai nustatyta Aprašo 14.1 papunkčiu, tuo tarpu bendro pobūdžio teisės aktus, reglamentuojančius kompiuterizuojamą veiklos sritį (Nuostatų 6.1, 6.3, 6.4 papunkčiai), siūlome nurodyti Nuostatų 7 punkte. Šiuo aspektu taip pat siūlome tikslinti nuorodas į Nuostatų 6.2 papunktyje minimų vidaus reikalų ministerijos nuostatų atitinkamus punktus, kadangi, minimas 8.2 papunktis nustato ministerijos veiklos tikslą, o ne funkciją, 10.1 ir 10.4 bei 14.5 papunkčiai – nėra susiję su kompetencija elektroninio tapatybės liudijimo srityje, be to, 14.5 papunktis nurodo priežiūros, kaip įgyvendinama asmens identifikavimo elektroninėje erdvėje srities valstybės politika, funkciją, todėl NETLIS steigimo pagrindu nurodant būtent šią ministerijos funkciją, būtina NETLIS paskirtį peržiūrėti iš esmės. Siūlome NETLIS steigimo pagrindą tikslinti iš esmės.
12. Nuostatų 8 punkte nurodomus NETLIS tikslus siūlome tikslinti iš esmės: pirma, valstybės informaciniu tikslu nurodoma, ko siekiama kompiuterizuojant pavestą funkciją, tuo tarpu *sąlygų* naudotis elektroninėmis paslaugomis *sudarymas* apibūdina įstaigos veiklos tikslą, o ne informacinių technologijų priemonės veikimą; antra, viešųjų, administracinių ir kitų elektroninių paslaugų *per se* naudojimas nėra NETLIS steigimo tikslas; trečia, siekis užtikrinti skaitmeninės erdvės ir infrastruktūros plėtrą apibūdina Vidaus reikalų ministerijos kaip viešojo administravimo subjekto, o ne NETLIS veiklos tikslą.

13. NETLIS uždaviniai nėra nurodyti tinkamai: pirma, tapatybės liudijimo aplinkos įgyvendinimas galimai pagrįstų informacinės sistemos steigimo poreikį, tuo tarpu nėra tinkamas detalizuojant NETLIS tikslą. Analogiška pastaba taikoma ir Nuostatų 9.4 papunktyje nurodytam *tapatybės patvirtinimo ryšių įgyvendinimo* uždaviniui. Antra, formuluotės „sudaryti galimybę“, „sumažinti riziką“, „kontroliuoti“ apibūdina Vidaus reikalų ministerijos kaip viešojo administravimo subjekto veiklą, o ne NETLIS kaip informacinių technologijų priemonės veikimą. Trečia, Nuostatų 9.2 punktu NETLIS uždaviniu nurodžius tapatybės liudijimo elektroninių paslaugų teikimą, o Nuostatų 3 punktu elektroninę paslaugą nurodžius kaip administracinę, viešąją ir kitą paslaugą, nėra aišku, apie kokių tapatybės liudijimo administracinių, viešųjų ir kitų paslaugų teikimą nurodoma detalizuojant NETLIS uždavinį. Ketvirta, Nuostatų 9.2 ir 9.3 papunkčiuose iš esmės nurodytas tas pats NETLIS uždavinys „teikti paslaugą“, todėl detalizavimas atskirai pagal paslaugos gavėjus nėra tinkamas. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, nurodyti NETLIS uždaviniai, prieš tai atitinkamai patikslinus NETLIS tikslus pagal 12 pastaboje pateiktus argumentus ir siūlymus, taip pat tikslintini iš esmės.

14. Nuostatų 10 punkte detalizuojamas NETLIS funkcijas būtina iš esmės patikslinti: pirma, formuluotė „valdymas“ apibūdina įstaigos, o ne informacinių technologijų priemonės veikimą. Antra, terminas „tvarkymas“ yra bendro pobūdžio ir apima skirtingus veiksmus, todėl aiškiai neparodo konkretaus informacinių technologijų priemonės veikimo. Trečia, „tvarkymas“ nurodytas Nuostatų 10.4.1-10.4.2 papunkčiuose, nors iš esmės dubliuojamas, be to, klaidinančiai apibendrinamas terminu „valdymas“. Ketvirta, naudotojų administravimas ir sudedamųjų dalių būklės stebėsenos yra bendros funkcijos ir būdingos visoms informacinėms sistemoms, todėl jas nurodyti viena pagrindinių NETLIS funkcijų nėra tinkama. Tikslinant NETLIS funkcijas kartu siūlome vertinti 12 ir 13 pastabose pateiktus argumentus, taip pat papildomai Nuostatų 10.1 papunktyje žodžių „su e.paslaugų teikėjais sudarytose sutartyse apibrėžto“ siūlome atsisakyti, kadangi komentuojama nuostata yra perteklinė nurodant bendrą NETLIS funkciją, o Nuostatų 10.3 papunktyje siūlome nurodyti ne tapatybės liudijimo teikimą, o tapatybės liudijimui būtino duomenų rinkinio teikimą.

15. Nuostatų 11 punkto kaip bendro pobūdžio siūlome atsisakyti.

16. Nuostatų 14 punktu NETLIS tvarkytoją nurodžius asmens duomenų tvarkytoju, Nuostatų 15.2 papunktyje papildomai jam nurodyti asmens duomenų tvarkymo funkciją nėra tikslinga. Siūlome dubliuojančio reguliavimo atsisakyti.

17. Nuostatų 15.3 papunktyje įtvirtinama nuostata, kad tapatybės liudijimo paslaugas teikia NETLIS tvarkytojas yra klaidinga, kadangi tapatybės liudijimo paslaugos teikimas yra NETLIS funkcionalumas. Siūlome tikslinti Nuostatų 15.3 papunktį ir komentuojamos nuostatos atsisakyti.

18. Nėra aišku, kokius pasiūlymus dėl plėtros planų įgyvendinimo NETLIS tvarkytojas teiktų NETLIS valdytojui, kadangi jų įgyvendinimas priskirtas pačiam NETLIS tvarkytojui. Siūlome komentuojamos nuostatos Nuostatų 15.4 papunktyje atsisakyti.

19. Nuostatų 15.8 papunktyje viena NETLIS tvarkytojo funkcijų nurodžius sutarčių dėl tapatybės patvirtinimo ryšių sudarymą, kol kas nėra aišku, koks šios veikos santykis su NETLIS funkcionavimu. Būtina tikslinti, sistemiškai vertinant 13 pastaboje pateiktus argumentus ir siūlymus.

20. NETLIS duomenų teikėjus siūlome detalizuoti pagal Aprašo 15.3 papunkčio reikalavimus, o jų nurodymo tapatybės duomenų teikėjais kaip perteklinio ir klaidinančio atsisakyti. Kartu siūlome Nuostatų 16 punkto papunkčiuose nurodyta ne įstaigos statusą, o valstybės informacinių sistemų ar registrų pavadinimus, kaip tai reikalaujama Aprašo 15.3.1 papunkčiu, iš kurių į NETLIS bus teikiami duomenys. Be to, Nuostatų 16.1.5 papunktyje nurodomus registrų ir informacinių sistemų tvarkytojus siūlome konkretizuoti arba komentuojamos nuostatos atsisakyti. Kartu atkreipiame dėmesį, kad numaćius asmens tapatybės duomenų, įskaitant ir elektroninės bankininkystės sistemų duomenų, gavimą iš Valstybės informacinių išteklių sąveikumo platformos

(toliau – VIISP), nėra pagrindo NETLIS duomenų teikėjais nurodyti bankus, todėl siūlome bankų minėjimo Nuostatų 16.1.5 papunktyje atsisakyti.

21. Atsižvelgiant į tai, kad reikalavimo detalizuoti informacinės sistemos duomenų gavėjus Aprašas nenustato, o kitoms sistemoms ir registrams teikiamų NETLIS duomenų aprašymas yra jų nuostatų reguliavimo dalykas, siūlome Nuostatų 17 punkto atsisakyti.

22. NETLIS informacinės struktūros aprašymą siūlome patikslinti iš esmės: pirma, termino „techniniai“, aprašant NETLIS kaupiamus duomenis, naudojimas nėra tinkamas, o terminas „įrašai“ klaidina, kadangi įrašas *per se* nėra duomuo. Siūlome aiškiai nurodyti duomenų bazėje (bazėse) kaupiamus duomenis arba jų grupes, kaip tai reikalaujama Aprašo 16.1 papunkčiu, o duomenų skirstymo į *techninius*, *naudojamus* ir *saugomus* kaip klaidinančio atsisakyti. Antra, remiantis Aprašo 16.1 papunkčiu, duomenų bazėje (bazėse) kaupiami asmens duomenys turi būti nurodyti visi. Trečia, duomenų teikėjų teikiami duomenys, remiantis Aprašo 16.2 papunkčiu, turi būti aiškiai detalizuojami skyriaus pabaigoje. Ketvirta, sąrankos duomenys ir duomenų srautų tarp NETLIS sudedamųjų dalių aprašymas yra ne Nuostatų, o NETLIS specifikacijos reguliavimo dalykas. Penkta, Nuostatų 20 ir 21 punktuose dėstomus išorinius duomenų srautus išdėstyti pagal Aprašo 16.2 papunkčio reikalavimus, nurodant duomenų teikėjų teikiamus duomenis ar jų grupes, o nuostatų dėl jų teikimo NETLIS sudedamosioms dalims kaip klaidinančių atsisakyti. Šešta, Nuostatų 22 punkte nurodomas NETLIS duomenų teikimas kitoms sistemoms nėra Nuostatų reguliavimo dalykas. Septinta, teikiamų NETLIS duomenų formos, remiantis Aprašo 18.3 papunkčiu, nurodomos Nuostatų V skyriuje, o formatai – NETLIS specifikacijoje, todėl Nuostatų 23 punkte žodžiai „struktūros“ klaidina. Kartu siūlome termino „faktinės“, nurodant apie teikiamų duomenų apimtį, atsisakyti, kadangi esamas teisinis reguliavimas šiuo aspektu yra pakankamas, o komentuojamą Nuostatų 23 punktą dėstyti Nuostatų V skyriuje.

23. Atkreipiame dėmesį, kad NETLIS funkcinės struktūros aprašymas nėra tinkamas. Atkreipiame dėmesį, kad NETLIS komponentai turi būti aprašomi, nurodant ne jų paskirtį „užtikrina“, o aprašant konkrečias jų atliekamas funkcijas, kurios nustatomos taip, kad nurodytų visas Nuostatų I skyriuje nustatytas NETLIS pagrindines funkcijas. Siūlome iš esmės tikslinti NETLIS funkcinės struktūros aprašymą.

24. Siūlome tikslinti NETLIS duomenų teikimo ir naudojimo aprašymą iš esmės: pirma, teikiamų duomenų formos turi būti nurodytos Nuostatų V skyriuje, kaip tai nustatyta Aprašo 18.3 papunkčiu. Antra, Nuostatų V skyriuje turi būti nurodoma apie NETLIS duomenų, o ne paslaugų viešumą. Trečia, remiantis VIIVĮ, atlyginimas gali būti nustatomas už teikiamus NETLIS duomenis, o ne paslaugas. Be to, VIIVĮ 38 straipsnis nustato, kad atlyginimas gali būti imamas įstatymų ir Europos sąjungos teisės aktų nustatytais atvejais, todėl būtina nurodyti atlyginimo nustatymo teisinį pagrindą. Ketvirta, iš Europos Sąjungos ir trečiųjų šalių teikiamų duomenų teikimas gavėjams nėra Nuostatų reguliavimo dalykas. Penkta, duomenų naudojimas NETLIS funkcionavimui nėra Nuostatų reguliavimo dalykas. Kartu įvertinus Nuostatų V skyriaus turinį, pažymėtina, kad NETLIS duomenų teikimo ir naudojimo aprašymas nėra pakankamas. Siūlome Nuostatus papildyti trūkstamu teisiniu reguliavimu dėl duomenų teikimo būdų ir formų (Aprašo 18.3 papunktis), duomenų teikimo tvarkos (Aprašo 18.4 ir 18.9 papunkčiai), duomenų naudojimo sąlygų ir tvarkos (Aprašo 18.6 papunktis), netikslių duomenų ištaisymo tvarkos (Aprašo 18.10 papunktis).

25. Nėra aišku, apie kokią *darbinę NETLIS sistemą* užsimenama Nuostatų 39 punkte ir koks tokios sistemos santykis su NETLIS. Siūlome tikslinti, kartu nurodant ir apie duomenų saugojimą *duomenų bazės archyve* (archyvuose).

26. Remiantis Aprašo 20 punktu, Nuostatuose nurodomi visi NETLIS finansavimo šaltiniai, todėl būtina tikslinti Nuostatų 44 punktą šiuo aspektu ir nurodyti visus finansavimo šaltinius.

Atsižvelgiant į pateiktų pastabų gausą ir tai, kad dalis jų yra esminės, pažymime, kad Nuostatai nėra parengti tinkamai, todėl siūlome juos tikslinti iš esmės. Kartu primename, kad teikiamas derinti projektas turi būti vizuotas įstaigos vadovo ir teisininko.

Direktorius

Ramūnas Čepaitis